

DEMOGRAPHICS, ECONOMICS AND SOCIAL POLICY IN THE CONDITIONS OF THE LABOR MARKET GLOBALIZATION

Кравець І. М., к.е.н., доцент
Сидорук О. В., студентка

*Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова
м. Хмельницький, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-064-3-31>

СОЦІАЛЬНА ОРІЄНТАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ

При переході України до нових суспільно-економічних відносин відбувається зрушення у соціальних орієнтирах розвитку економіки. Метою економічного прогресу є розвиток та задоволення потреб людини, що досягаються через зростання життєвого рівня населення, розвитку трудового потенціалу, недопущення надмірної диференціації за рівнем доходів, підвищення рівня освіти, культури, охорони здоров'я та соціального захисту [1].

Соціалізація економічного розвитку – це процес соціальної переорієнтації виробництва та відтворення в цілому, відношення персоналу до місця праці, наповнення економічного життя людини соціальними нормами і принципами [2].

Головними напрямками соціалізації економіки є:

- збільшення частки сукупного працівника в національному доході, що виявляється в зростанні індивідуальних доходів громадян, зокрема й за рахунок підвищення заробітної плати, а також у відповідних змінах в обсязі фонду споживання;

- трансформація характеру та змісту праці в бік зменшення суперечностей між працею та капіталом; зміна місця та ролі працівника в системі прийняття рішень через інститути

соціального партнерства, соціальної відповідальності, соціальної конкуренції;

- розвиток інтелектуальних можливостей та інтелектуального капіталу працівників відповідно до нових потреб і вимог суспільного виробництва;

- суттєві та динамічні зміни в системі відносин власності, зокрема трансформації форм вияву та функціонування приватної власності, виникнення та розвиток нових типів і форм власності (зокрема таких, як інтелектуальна власність, власність у сфері інформації, колективна власність працівників тощо);

- збільшення можливостей реалізації особистістю своїх потреб за рахунок більш вільного доступу до послуг освіти, охорони здоров'я, мистецтва тощо;

- збільшення соціальної ролі держави за рахунок посилення соціальної спрямованості бюджетів розвинутих країн світу та відповідного посилення державного соціального захисту та гарантій малозабезпеченим і непрацевдатним верствам суспільства;

- поява й розвиток середнього класу та зростання його ролі в економічному середовищі, системі відносин власності тощо;

- соціальна спрямованість економічних відносин, що не обмежується лише сферою споживання, а втілюється в соціалізації та гуманізації економічних та виробничих відносин через цільову орієнтацію економічних важелів на різнобічний розвиток особистості та підвищення добробуту населення, поєднання інтересів виробників і споживачів [3].

Економічне зростання виступає обов'язковою передумовою для соціального прогресу, хоча само по собі його не гарантує. Воно має супроводжуватися дотриманням певних соціальних правил, заснованих на спільних цінностях і які дозволяють учасникам цього процесу реалізувати свій людський капітал. Необхідно, щоб економічна і соціальна політики взаємно посилювали одне одну, створюючи умови для сталого розвитку. Об'єктивною основою соціальної економіки є зростаюча

взаємозалежність економіки і соціальної сфери, взаємопроникнення економічного і «соціального» [4].

Міжнародний досвід показує, що країни із соціально орієнтованою економікою є ефективними конкурентоспроможними державами та можуть служити зразком для створення аналогічної системи в інших країнах. Теоретичні й практичні узагальнення зарубіжного досвіду є цінними, але національні відмінності в соціалізації сучасної ринкової економіки роблять неможливим його повне застосування, а тому потребують відповідної адаптації до національних умов.

Важливим є усвідомлення того, що перед Україною стоїть завдання не тільки стабілізації економіки, а й проблема широких системних економічних, соціальних та інституціональних перетворень. Сучасна соціально-економічна ситуація потребує пошуку концептуальних рішень соціального масштабу, систематизації нового досвіду, поєднання елементів наукової новизни та безумовного прикладного спрямування [5].

Процес соціалізації стає конструктивним лише тоді, коли оперативні підходи, процедури його формування пов'язуються з кінцевою метою обраного суспільством ідеалу – соціально орієнтованої економіки в межах наявних можливостей [5].

Проект Стратегії сталого розвитку України до 2030 року та Національний план дій до 2020 року по впровадженню Стратегії є результатом аналітичної роботи, яка здійснена українськими експертами за підтримки Програми розвитку ООН в Україні та Глобального екологічного фонду в рамках проекту «Інтеграція положень Конвенцій Ріо в національну політику України». Цей проект визначає стратегічні напрями довгострокового розвитку України. Розроблена Стратегія може стати дієвим інструментом для впровадження засад збалансованого розвитку у регіонах і поселеннях України шляхом врахування основних положень в стратегіях їх розвитку. Особливо це важливо для опрацювання напрямів розвитку новостворюваних об'єднаних територіальних громад.

Національні цілі сталого розвитку України на період до 2030 року охоплюють:

- сприяння інклюзивному й збалансованому економічному зростанню та життєстійкій інфраструктурі;
- забезпечення сталого галузевого та регіонального розвитку;
- подолання бідності та скорочення нерівності, в тому числі, гендерної;
- забезпечення здорового життя, добробуту та якісної освіти в безпечних і життєстійких населених пунктах;
- забезпечення переходу до моделей збалансованого споживання і виробництва, збалансованого управління природними ресурсами та зміцнення заходів реагування на зміну клімату;
- збереження наземних і морських екосистем та сприяння збалансованому використанню їхніх ресурсів;
- забезпечення безпеки та доступу до правосуддя, створення підзвітних та інклюзивних інституцій [6];
- «Україна – 2030» виглядає набагато більш проробленою і реалістичною, в порівнянні з попередніми стратегіями, – замість переліку реформ тепер присутні чіткі стратегічні цілі, описано як саме буде впроваджуватися стратегія, як буде відбуватися моніторинг, а індикатори – відштовхуються від реального стану речей і реалістичні до виконання [7].

Забезпечення економічного, а разом з ним і соціального розвитку України вимагає орієнтації усіх суспільних процесів на людину з її потребами щодо духовного, фізичного вдосконалення та забезпечення матеріального достатку на прийнятному рівні, зокрема шляхом регулювання ринку праці, що повинно визначати стратегію соціально-економічного розвитку за напрямом формування соціально орієнтованої ринкової економіки. Однак це потребує руйнування традиційних поглядів на співвідношення економічного і соціального аспектів розвитку і становлення нової інституційної системи у суспільстві.

Література:

1. Салюта Юлія Михайлівна. Соціалізація економіки: об'єктивна необхідність та основні напрями в Україні: дис... канд. екон. наук: 08.01.01. Київський національний економічний ун-т. Київ, 2004.
2. Костюк І.В., Харко В.Ю. Проблеми соціалізації економічного розвитку. Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: збірник тез за матеріалами VIII Науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників, 26–31 березня 2012 року. Національний університет “Львівська політехніка”, Інститут підприємництва та перспективних технологій. Львів, 2012. С. 79–81.
3. Кириленко Л.М. Необхідність, сутність та напрями соціальної орієнтації економічного розвитку. *Вісник КНУТШ*. 2014. № 165. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/neobhidnist-sutnist-ta-napryami-sotsialnoyi-orientatsiyi-ekonomichnogo-rozvitku>
4. Попадинець О.В. Соціалізація економіки як нова парадигма економічної теорії. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/162882907.pdf>
5. Соціальна економіка. Навч. посіб. / Кол. авт. О.О. Беляєв, М.І. Діба, В.І. Кириленко та ін. Київ : КНЕУ, 2005. 196 с.
6. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. *Світгляд*, 2017. № 1(63).
7. Стратегія «Україна – 2030»: вектор розвитку – інтеграція в ЄС. URL: <http://dialog.lviv.ua/strategiya-ukrayina-2030-vektor-rozvitku-integratsiya-v-yes>